

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

2004

2009

Επιτροπή Αναφορών

3.02.2006

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ

Αναφορά 0356/2005, των Klaus και Elfi Schneider, γερμανικής ιθαγένειας, σχετικά με την πρόσβαση στη δορυφορική τηλεόραση

1. Περίληψη της αναφοράς

Οι αναφέροντες, στους οποίους αρνήθηκαν τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης δορυφορικής κεραίας για τη λήψη σημάτων ξένων τηλεοπτικών σταθμών, ισχυρίζονται ότι οι ξένοι υπήκοοι στη Γερμανία δικαιούνται να παρακολουθούν τηλεοπτικά προγράμματα από τις χώρες καταγωγής τους και ότι, ανεξαρτήτως εθνικότητας, κάθε πολίτης θα πρέπει να απολαμβάνει ελεύθερη πρόσβαση σε δορυφορικές τηλεοπτικές εκπομπές και σε άλλους ευρωπαϊκούς πολιτισμούς.

2. Παραδεκτό

Χαρακτηρίστηκε παραδεκτή στις 13 Σεπτεμβρίου 2005. Η Επιτροπή κλήθηκε να παράσχει πληροφορίες (άρθρο 192, παράγραφος 4, του Κανονισμού).

3. Απάντηση της Επιτροπής, που ελήφθη στις 3 Φεβρουαρίου 2006.

1. Ιστορικό/Τα πραγματικά περιστατικά

Οι αναφέροντες κατοικούν σε διαμέρισμα μιας πολυκατοικίας στη Γερμανία, την οποία διαχειρίζεται μια συνεταιριστική επιχείρηση, στο εξής «επιχείρηση». Από την αλληλογραφία που υποβλήθηκε στην Επιτροπή προκύπτει ότι, μέσω της επιστολής που απηύθυνε η αναφέρουσα στην τελευταία στις 2 Σεπτεμβρίου 2004, ζήτησε από την επιχείρηση τη χορήγηση άδειας εγκατάστασης δορυφορικής κεραίας στο διαμέρισμά της. Στις 7 Σεπτεμβρίου 2004, με επιστολή την οποία υπογράφει το μέλος του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, η αίτηση αυτή απορρίφθηκε για πολλούς λόγους, κυρίως λόγω της ήδη υπάρχουσας πρόσβασης στο δίκτυο καλωδιακής τηλεόρασης της Deutsche Bundespost, για αισθητικούς λόγους, για πιθανές ζημιές στην κατασκευή, καθώς και για το σχετικό κόστος.

Σε συνέχεια αυτής της άρνησης, ο αναφέρων, ως μέλος της συνεταιριστικής εταιρείας, κατέθεσε στην επιχείρηση διαχείρισης, με επιστολή της 20ής Ιανουαρίου 2005, μια αίτηση επαλήθευσης και μεταβολής της γνώμης που είχε διατυπωθεί στην επιστολή της 7ης Σεπτεμβρίου 2004. Με επιστολή της στις 4 Φεβρουαρίου 2005, η επιχείρηση αναθεώρησε εκ νέου τη θέση της, αποδεχόμενη αυτήν τη φορά την εγκατάσταση της δορυφορικής κεραίας με κάποιους περιορισμούς όσον αφορά, ουσιαστικά, τους όρους εγκατάστασης και τοποθέτησης της κεραίας. Σε αυτήν την επιστολή, η επιχείρηση στηρίχθηκε στο ισχύον δίκαιο.

2. Η αναφορά ενώπιον του ΕΚ

Ο αναφέρων υπέβαλε μια αναφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στην οποία διατυπώνει το ενδιαφέρον του για την ευρωπαϊκή πολιτιστική ζωή και ότι, παρά τις προσπάθειες, δεν έχει τη δυνατότητα να παρακολουθήσει τις εκπομπές άλλων ευρωπαϊκών τηλεοράσεων. Στην αναφορά του, ο κ. Schneider ζητά να του «επιτραπεί» η εγκατάσταση μιας δορυφορικής κεραίας. Υπενθυμίζει επίσης ότι οι ξένοι υπήκοοι στη Γερμανία δικαιούνται να παρακολουθούν τηλεοπτικά προγράμματα από τις χώρες καταγωγής τους και τονίζει ότι αυτό το δικαίωμα δεν μπορεί να αφαιρεθεί από έναν Γερμανό που ζει στη Γερμανία.

3. Παρατηρήσεις της Επιτροπής σχετικά με την αναφορά

Η Επιτροπή επιθυμεί να υπενθυμίσει καταρχάς ότι η δυνατότητα εγκατάστασης μιας κεραίας πρέπει, καταρχήν, να αναγνωριστεί σε κάθε ιδιώτη που το επιθυμεί και ότι η έννοια «δικαίωμα στη χρήση κεραίας» για κάθε ιδιώτη διατυπώθηκε ρητά στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις παραβολικές κεραίες στις 27 Ιουνίου 2001 (COM(2001)351 τελικό).

Αυτή η δυνατότητα προκύπτει κυρίως από το άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όπως αυτό ερμηνεύτηκε από το Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην απόφαση που εξέδωσε στις 22 Μαΐου 1990 (Autronic), που αναφέρει ότι το άρθρο 10 της Σύμβασης «αφορά όχι μόνο το περιεχόμενο των πληροφοριών αλλά και τα μέσα μετάδοσης και λήψης» και, ιδίως, ότι «η λήψη τηλεοπτικών προγραμμάτων μέσω –παραβολικής ή άλλης– κεραίας εμπίπτει στο πλαίσιο του δικαιώματος που θεσπίζεται δυνάμει των δύο πρώτων προτάσεων του άρθρου 10, παράγραφος 1». Μια τέτοια ερμηνεία σημαίνει ότι η ελευθερία της έκφρασης, δηλαδή η μετάδοση και η λήψη πληροφοριών που κατοχυρώνεται από τη Σύμβαση, περιλαμβάνει επίσης το δικαίωμα ενός ιδιώτη να εγκαταστήσει δορυφορική κεραία.

Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των γενικών αρχών του δικαίου της κοινοτικής έννομης τάξης (βλ. εν προκειμένω για παράδειγμα την απόφαση της 18ης Ιουνίου 1991, Ελληνική Ραδιοφωνία, C-260/89, σκέψη 41). Επιπλέον, το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση προβλέπει ρητά ότι η Ένωση σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950.

Εξάλλου, αυτό το «δικαίωμα στη χρήση κεραίας» προκύπτει από την αρχή της ελεύθερης παροχής και της ελεύθερης λήψης υπηρεσιών στην εσωτερική αγορά και των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα δυνάμει του άρθρου 49 ΕΚ (βλ., κυρίως, την απόφαση της 30ής Απριλίου 1974, Sacchi, 155/73, σκέψη 7 και, πιο πρόσφατα, την απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2001, De Coster, C-17/00, σκέψη 28). Αυτό το άρθρο έχει άμεση και άνευ όρων εφαρμογή στις εθνικές έννομες τάξεις. Επιπλέον, σύμφωνα με το Δικαστήριο της ΕΚ, η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στην εσωτερική αγορά συνιστά θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου της οποίας απολαύουν τόσο οι παρέχοντες υπηρεσίες όσο και οι αποδέκτες των υπηρεσιών (βλ. απόφαση της 9ης Αυγούστου 1994, Van der Elst, 43/93, σκέψη 13). Η ιδέα ότι αυτό το δικαίωμα ανήκει στους αποδέκτες των υπηρεσιών μπορεί επίσης να επαληθευτεί από το ίδιο το κείμενο της Συνθήκης ΕΚ και κυρίως από την έννοια της «ελεύθερης παροχής υπηρεσιών» στο άρθρο 3, περίπτωση γ), και στο άρθρο 14, παράγραφος 2.

Επίσης, όπως έχει ήδη επισημανθεί επανειλημμένως από το Δικαστήριο της ΕΚ, η απαγόρευση του περιορισμού αυτής της θεμελιώδους ελευθερίας δεν ισχύει μόνο για μέτρα που λαμβάνουν οι δημόσιες αρχές αλλά και για άλλης φύσεως διατάξεις, που αποσκοπούν στη συλλογική ρύθμιση της παροχής υπηρεσιών. Πράγματι, η κατάργηση των εμποδίων της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, που αποτελεί θεμελιώδη στόχο της ΕΚ, θα είχε τεθεί σε κίνδυνο αν δεν εξαλείψαμε, εκτός από τους κρατικούς φραγμούς, αυτούς που προκύπτουν από την άσκηση της νομικής τους αυτονομίας από συλλόγους ή οργανισμούς που δεν διέπονται από το δημόσιο δίκαιο (βλ. μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 12ης Σεπτεμβρίου 1974, Walrave, 36/74· της 9ης Ιουνίου 1977, Donà, C-13/76· της 15ης Σεπτεμβρίου 1995, Bosman, C-415/93, και της 13ης Απριλίου 2000 Lehtonen, C-176/96).

Επιπλέον, στην προαναφερθείσα ανακοίνωσή της για τις κεραίες, η Επιτροπή βεβαίωσε ότι δεν θα ήταν δυνατόν να γίνουν αποδεκτά τα εμπόδια στην ελεύθερη επιλογή ή οι διακρίσεις μεταξύ των εναλλακτικών μέσων λήψης υπηρεσιών ούτε οι έμμεσοι περιορισμοί του δικαιώματος των χρηστών να χρησιμοποιούν παραβολική κεραία. Θα ήταν λοιπόν απαράδεκτο να επιβληθεί στους ιδιώτες η λήψη τηλεοπτικών εκπομπών μέσω καλωδιακής αντί μέσω παραβολικής κεραίας.

Ωστόσο, ούτε η ελευθερία έκφρασης, ούτε η αρχή της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών πρέπει να θεωρούνται απόλυτα προνόμια. Το ατομικό δικαίωμα εγκατάστασης δορυφορικής κεραίας, το οποίο προστατεύεται από την ελευθερία της έκφρασης, πρέπει να ασκείται με σεβασμό ορισμένων κανόνων της σωστής ενημέρωσης και συνεννόησης κυρίως σε περιπτώσεις πολυκατοικιών, και πρέπει να εκτιμάται κατά περίπτωση.

Ασφαλώς, η δυνατότητα εγκατάστασης δορυφορικής κεραίας δεν θα πρέπει να παρεμποδίζεται ούτε από τους εξαιρετικά δαπανηρούς όρους εγκατάστασης και χρήσης, οι οποίοι θα είχαν ως αποτέλεσμα να περιορίσουν τη δυνατότητα του κάθε ιδιώτη να παρακολουθεί όλες τις εκπομπές της επιλογής του, ούτε –κατά μείζονα λόγο– από μια γενική απαγόρευση ή μια αδικαιολόγητη ή αντίθετη άρνηση, όπως για παράδειγμα για αισθητικούς ή τεχνολογικούς λόγους.

Ωστόσο, λαμβανομένου υπόψη του σχετικού φακέλου, δεν προκύπτει σαφώς ούτε από την ίδια την αναφορά, ούτε από τα συμπληρωματικά έγγραφα που επισυνάπτονται σε αυτήν, ότι η απάντηση που έλαβε ο αναφέρων θα μπορούσε να αντιβαίνει στο κοινοτικό

δίκαιο. Η αλληλογραφία που επισυνάπτεται στην αναφορά και, κυρίως, η τελευταία επιστολή που έλαβε ο αναφέρων, αποδεικνύει ότι ο τελευταίος διατηρεί τη δυνατότητα να εγκαταστήσει δορυφορική κεραία, έστω και αν αυτή υπόκειται σε ορισμένες προϋποθέσεις. Το ερώτημα αν αυτές οι προϋποθέσεις είναι ικανές να περιορίσουν τους ενδιαφερόμενους ως προς το δικαίωμα πρόσβασης στις τηλεοπτικές εκπομπές της επιλογής τους, δεν μπορεί να αναλυθεί επαρκώς και με κάθε λεπτομέρεια με βάση τα διαθέσιμα έγγραφα.

Εξάλλου, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι ο αναφέρων διατηρεί πάντα τη δυνατότητα να επικαλεστεί ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων τα δικαιώματα που απορρέουν από το άρθρο 49 της συνθήκης ΕΚ, το οποίο έχει άμεση εφαρμογή στις εθνικές έννομες τάξεις. Κατά πάγια νομολογία, πράγματι, εναπόκειται αρχικά στον αρμόδιο εθνικό δικαστή να εφαρμόσει το κοινοτικό δίκαιο και να αντλήσει τις συνέπειες από τη νομολογία του Δικαστηρίου στο πλαίσιο των διαδικασιών που του υποβάλλονται και σύμφωνα κυρίως με τις συγκεκριμένες περιστάσεις που προσιδιάζουν στην κάθε περίπτωση. Στο πλαίσιο μια τέτοιας εθνικής διαδικασίας, η γερμανική έννομη τάξη, σύμφωνα με το άρθρο 234 ΕΚ, έχει επιπλέον τη δυνατότητα να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία στο Δικαστήριο της ΕΚ προκειμένου το τελευταίο, το μόνο προς τούτο αρμόδιο, να αποφανθεί ως προς το πεδίο εφαρμογής της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών που προβλέπει το άρθρο 49 της Συνθήκης σε περιπτώσεις παρόμοιες με την παρούσα υπόθεση.

4. Συμπέρασμα

Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που προηγήθηκαν, πρέπει να επισημανθεί ότι οι ληφθείσες πληροφορίες δεν οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το δικαίωμα του αναφέροντα για την εγκατάσταση δορυφορικής κεραίας παραβιάζεται.